

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГОЛОВАТЮК ОЛЕГ ОЛЕКСАНДРОВИЧ
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК: 35.072.7+316.776.3
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

КОМУНІКАЦІЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

О. О. ГОЛОВАТЮК
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
МОСІЄНКО Оксана Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук,
(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2024

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління за результатами попереднього захисту: ГОЛОВАТЮКА Олега Олександровича допущено до захисту.

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я та прізвище)

«_____» _____ 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти ГОЛОВАТЮК Олег Олександрович захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Анастасія ПРУТ
(власне ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

ГОЛОВАТЮК О. О. Комунікація та взаємодія органів публічної влади з благодійними організаціями – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

На основі аналізу теоретичних та практичних джерел визначається структура та зміст механізмів успішної комунікації та взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями; розкрито сутність поняття «взаємодія» та «комунікація» в системі публічного управління, що являє собою процес встановлення, підтримання та розвитку комунікації між органами влади, організаціями чи окремими особами та суспільством, з метою забезпечення відкритого діалогу, врахування інтересів усіх сторін, залучення громадян до ухвалення рішень, що впливають на їхнє життя, та створення довіри до відповідальних інституцій.

Проаналізовано принципи, моделі, форми та канали взаємодії влади і благодійних організацій, як представників інтересів громадськості в Україні, що створило можливість визначення основних проблем та запропонувати шляхи вдосконалення існуючих механізмів імплементації взаємодії публічної влади з благодійними організаціями.

Ключові слова: взаємодія, комунікації, механізми взаємодії, публічне управління, влада, благодійні організації, механізми, форми, моделі взаємодії, трансформація.

SUMMARY

HOLOVATIUK O. Communication and interaction of public authorities with charitable organizations – Qualification work on the rights of the manuscript. Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

Based on the analysis of theoretical and practical sources, the structure and content of the mechanisms of successful communication and interaction between public authorities and charitable organizations are determined; the essence of the concepts of «interaction» and «communication» in the public administration system is revealed, which is the process of establishing, maintaining and developing communication between authorities, organizations or individuals and society, in order to ensure open dialogue, take into account the interests of all parties, involve citizens in making decisions that affect their lives, and create trust in responsible institutions.

The principles, models, forms and channels of interaction between the authorities and charitable organizations, as representatives of public interests in Ukraine, were analyzed, which created the opportunity to identify the main problems and propose ways to improve existing mechanisms for implementing interaction between public authorities and charitable organizations.

Keywords: interaction, communications, interaction mechanisms, public administration, authorities, charitable organizations, mechanisms, forms, interaction models, transformation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	8
1.1. Сутність і поняття комунікації та взаємодії влади і суспільства в системі публічного управління.	8
1.2. Принципи комунікації та взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями	15
1.3. Модель взаємодії влади і благодійних організацій	17
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	22
2.1. Аналіз нормативно-правового забезпечення взаємодії влади і благодійних організацій	22
2.2. Функції та види благодійних організацій	26
2.3. Механізми комунікації органів публічної влади та благодійних організацій	30
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2	33
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	34
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3	39
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ	45

ВСТУП

Актуальність теми. Комунікація органів публічної влади з громадськістю є важливою складовою демократичного суспільства та виконує кілька ключових функцій, спрямованих на зміцнення довіри, забезпечення прозорості та підвищення участі громадян у суспільно-політичних процесах. Взаємодія влади з громадськістю – це не лише спосіб інформування, а й важливий елемент демократичного процесу, який забезпечує прозорість, підзвітність та залучення громадян. Співпраця влади і благодійних організацій є важливим інструментом для вирішення соціальних, економічних і гуманітарних проблем, оскільки об'єднує ресурси, знання та можливості держави й неурядових організацій. Така співпраця сприяє підвищенню ефективності соціальної допомоги, покращенню умов життя вразливих груп населення та розвитку інфраструктури, необхідної для надання підтримки в кризових ситуаціях. Відкрита та ефективна комунікація сприяє побудові довіри, забезпечує стабільність у суспільстві та створює основу для спільного розвитку країни, що і обумовлює актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що проблема вимагає всебічного вивчення, їй присвятили свої наукові роботи такі дослідники як: О. Антонова, І. Артеменко, А. Богданов, І. Венедіктова, Л. Герасіна, І. Кондратенко, О. Крутій, Т. Плахтій, А. Сафонов, В. Сороко, В. Тимошук, В. та багато інших. Але вітчизняним дослідженням бракує розкриття тем пов'язаних з визначення конкретних дієвих та успішних механізмів взаємодії влади та благодійних організацій, особливо в сучасних умовах орієнтації на європейський простір.

Мета дослідження. Полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному впровадженні механізмів комунікації та взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями.

Завдання дослідження. Для досягнення визначеної мети вирішення поставлено наступні завдання:

- означити сутність і проаналізувати принципи комунікації та взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями;
- розкрити роль, функції та види благодійних організацій в Україні;
- охарактеризувати моделі взаємодії влади, неурядових благодійних організацій та громадськості;
- вивчити систему механізмів що забезпечують комунікацію та взаємодію влади і благодійних організацій;
- розкрити основні компетенції державних службовців, необхідні для успішного налагодження означених комунікацій;
- визначити основні тенденції та проблеми у системі комунікацій влади і благодійних організацій;
- за підсумками основних результатів дослідження сформулювати рекомендації щодо покращення механізму комунікації органів публічної влади і благодійних організацій;
- сформулювати висновки за результатами досліджень.

Об'єкт дослідження – це процес формування комунікації та взаємодії публічної влади і благодійних організацій в системі публічного управління.

Предмет дослідження суспільні відносини, що становлять комунікаційні аспекти взаємодії влади і благодійних організацій у сфері публічних послуг.

Методи й інформаційна основа дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження складає комплекс методів, які дають змогу систематизувати емпіричну інформацію, провести аналіз стану та подальших перспектив розвитку взаємодії влади і благодійних організацій.

У процесі дослідження використовувалися такі наукові методи: діалектичний метод (висвітлення розвитку взаємодії влади і благодійних організацій крізь призму їх партнерства), герменевтичний метод (тлумачення нормативно-правових актів, що регламентують процес комунікації публічної влади і благодійних організацій), метод системного аналізу (узагальнення та групування наукових концепцій взаємодії держави і суспільства, через благодійні організації), синергетичний (виокремлення окремих аспектів участі

громадськості у формі благодійних організацій у державному житті), функціональний (виявлення критеріїв ефективної комунікації влади і благодійних організацій). Було проведено тематичний огляд літератури, опублікованої в період з 2000 по 2024 рік, з метою виявлення досліджень, спрямованих на підтвердження та/або визначення механізмів комунікації та взаємодії публічної влади і благодійних організацій.

Теоретична база. Теоретична база дослідження включає труди вітчизняних та закордонних дослідників, які вивчають проблеми комунікацій в публічному управлінні.

Перелік публікацій за темою дослідження. Результати досліджень доповідались на Міжнародних науково-практичних конференціях, за підсумками роботи опубліковано три публікації.

Практична значимість дослідження. Практична значимість дослідження полягає в тому, що положення цієї роботи можуть бути використані у здійсненні наукових досліджень щодо комунікації органів влади і благодійних організацій, їх взаємодії у сфері публічних послуг.

Елементи наукової новизни. Спроба автора розробити механізм удосконалення комунікації та взаємодії органів публічної влади і благодійних організацій через використання цифрових технологій

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 50 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 43 сторінки змістовного тексту, робота містить 3 таблиці та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

1.1. Сутність і поняття комунікації та взаємодії влади і суспільства в системі публічного управління

Ефективна комунікація між владою і благодійними організаціями (далі БО) є важливим інструментом для вирішення соціальних, гуманітарних та екологічних проблем. Співпраця в цій сфері сприяє мобілізації ресурсів, підвищенню довіри громади та оптимізації реалізації суспільно важливих проєктів. Благодійні організації є важливими учасниками громадянського суспільства, які виконують функцію представників громадськості у вирішенні соціальних, гуманітарних та екологічних питань [8]. Їхня діяльність спрямована на підтримку вразливих верств населення, впровадження суспільно важливих проєктів та ініціювання змін, що сприяють сталому розвитку.

Роль благодійних організацій як представників громадськості розкривається через адвокацію інтересів громади, забезпечення соціальної підтримки, громадський контроль та мобілізацію ресурсів [31].

Благодійні організації виступають посередниками між владою та громадянами, представляючи потреби різних соціальних груп. Вони ініціюють діалоги з владою з метою врахування інтересів громадян у державній політиці. Організації надають допомогу вразливим категоріям населення, таким як діти, люди з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи тощо. Реалізують програми, які держава не завжди може фінансувати у повному обсязі. БО здійснюють моніторинг діяльності влади, зокрема щодо виконання соціальних програм, екологічних проєктів чи використання бюджетних коштів.

Велику роль благодійні організації грають у підвищенні обізнаності громадськості, через проведення інформаційних кампаній, навчань та тренінгів

для громадян щодо їхніх прав, можливостей і способів участі у суспільному житті. Також, благодійні організації займаються залученням фінансової, матеріальної та технічної підтримки від держави, громадян, бізнесу чи міжнародних організацій для вирішення нагальних суспільних проблем.

Роль комунікації між владою і благодійними організаціями представлено на рис. 1.1.

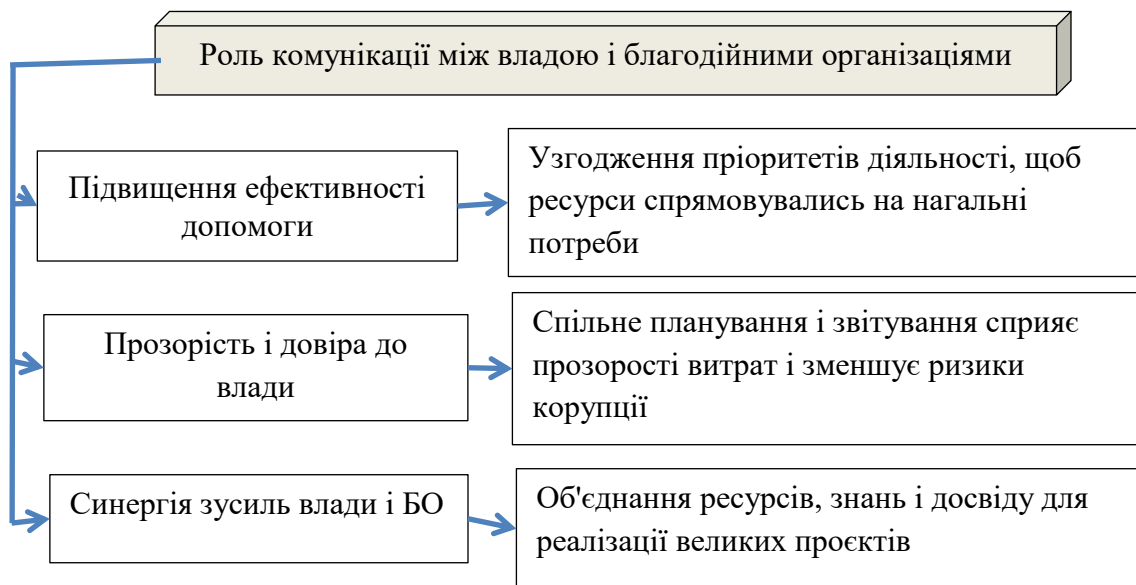

Рис. 1.1. Роль комунікації між владою і благодійними організаціями

Джерело: особисті дослідження автора

Благодійні організації як представники громадських інтересів мають постійно перебувати в процесі комунікацій з органами публічної влади. Комунікація у сфері публічного управління – це процес, що передбачає організацію обміну інформацією між владою, громадянами чи організаціями (в т.т. і благодійними організаціями), яка забезпечує прозорість в роботі влади та можливість висловлювати свої пропозиції чи зауваження збоку громадян [19]. Зворотній зв'язок передбачає отримання від громадськості реакції на ухвалені рішення чи запропоновані ініціативи.

Взаємодія у сфері публічного управління – це процес встановлення, підтримання та розвитку комунікації між органами влади, організаціями (в т.ч. благодійними) чи окремими особами та суспільством [11]. Метою взаємодії у

сфері публічного управління є забезпечення відкритого діалогу, врахування інтересів усіх сторін, залучення громадян до ухвалення рішень, що впливають на їхнє життя, та створення довіри до відповідальних інституцій та підтримка вектору соціального та гуманітарного забезпечення населення [3].

До ключових характеристик комунікації та взаємодії влади з громадськими та благодійними організаціями відносяться [36]: зворотній зв'язок, спільна участь в управлінні та спільна діяльність (проекти), довіра, партнерство та прозорість. Також, елементом взаємодії влади є врахування громадської думки, побажань і проблем які необхідно вирішувати для коригування політики чи програм, через спільну участь в процесах управління, наприклад у розвитку громад. Благодійні громадські організації залучаються до процесу прийняття таких рішень через обговорення, консультації чи голосування.

Основні напрямки комунікації органів публічної влади і благодійних організацій представлені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Напрямки комунікації органів публічної влади і благодійних організацій

№	Напрямок комунікації	Суть та основні характеристики напрямку
1.	Інформаційний обмін	Надання благодійним організаціям актуальної інформації про суспільні потреби, законодавчі зміни, доступні програми підтримки.
		Оприлюднення даних про діяльність БО, їхні досягнення і потреби.
2.	Координація діяльності	Спільне планування гуманітарних чи соціальних ініціатив.
		Створення платформ для обговорення пріоритетів та розподілу завдань.
3.	Юридична і технічна підтримка	Консультації з питань законодавства, податкових пільг, реєстрації та діяльності благодійних організацій
		Надання доступу до державних приміщень чи інфраструктури для реалізації проєктів.
4.	Публічне визнання	Сприяння популяризації діяльності БО через офіційні канали комунікації влади.
		Нагородження і відзначення організацій за їхній внесок

Джерело: особисті дослідження автора

Одним із векторів взаємодії публічної влади з благодійними організаціями є забезпечення прозорості діяльності влади, через надання

громадянам чіткої інформації про діяльність і рішення влади щодо комунікацій з організаціями. Благодійні організації забезпечують залучення громадян до процесів забезпечення громадських інтересів, запитів та створення відповідних умов для участі громадян у розробці, впровадженні та моніторингу владних управлінських рішень щодо їх реалізації, також ефективно вирішення суспільних проблем, через залучення громадян до пошуку рішень, що відповідають їхнім потребам і очікуванням. Підвищення рівня довіри до органів влади відбувається через відкритість і конструктивний діалог з громадськими благодійними організаціями.

Форми взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями (БО) як представниками громадськості представлено на рис. 1.2

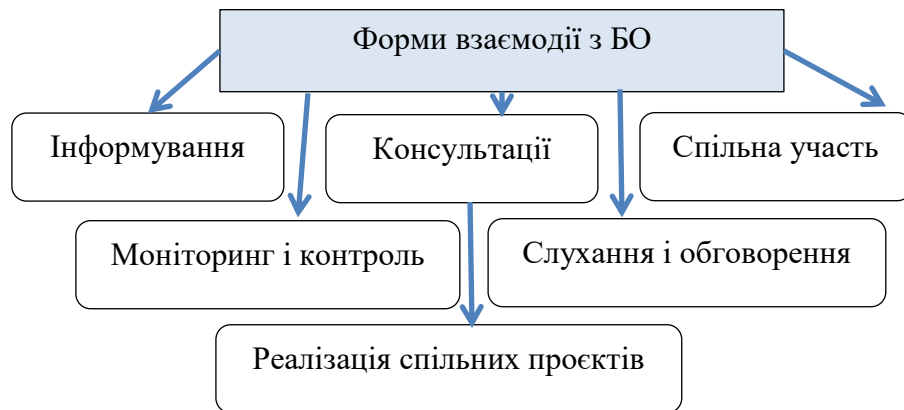

Рис. 1.2. Форми взаємодії публічної влади з БО

Джерело: особисті дослідження автора

Форма інформування пов'язана з розповсюдженням інформації через публікації ЗМІ, публічні заходи. Надання інформації про політику, програми, ініціативи через офіційні вебсайти та соціальні мережі. Проведення пресконференцій, брифінгів, виступів посадовців. Наприклад, звіти про виконання місцевого бюджету, пресрелізи про нові ініціативи влади.

Консультації представляють собою надання інформації у формі практичних порад та рекомендацій щодо певного проблемного питання [42]. Влада консультиється з БО та громадськістю щодо проєктів законів, регуляторних актів та реформ.

Слухання і обговорення – це обговорення проєктів чи рішень із громадськістю через слухання, круглі столи, опитування [42]. Наприклад, обговорення забудови територій чи змін у законодавстві, організація громадських слухань, зборів, опитувань.

Спільна участь полягає у тому що громадяни беруть участь у створенні політики чи рішень, наприклад, через громадські проєкти чи електронні петиції. Залучення громадян до роботи громадських рад, комітетів чи робочих груп. Участь у розробці стратегій, програм і політик.

Моніторинг і контроль реалізується через залучення громадських організацій та громадян до оцінки виконання рішень і програм [8]. Громадські та благодійні організації здійснюють контроль за виконанням рішень влади, впровадження програм [1]. Наприклад, контроль за використанням бюджетних коштів.

Реалізація спільних проєктів відбувається через впровадження ініціатив за участю громадян та БО, наприклад, екологічних акцій, соціальних програм, урбаністичних проєктів.

Означені форми забезпечують прихильність громадян до публічної влади та несуть переваги ефективної взаємодії з громадськістю, через покращення якості управління.

Сучасними форми взаємодії благодійних організацій з органами публічної влади також є [34]: консультаційні ради, спільні заходи і проєкти, меморандуми про співпрацю, електронні платформи, публічні звіти і обговорення.

БО беруть участь у спеціальних дорадчих органах при державних установах, в обговореннях стратегій, нових програм чи змін до законодавства. БО можуть офіційно закріплювати домовленостей з владою про спільну діяльність через підписання меморандумів про співпрацю, також займаються організацією форумів, конференцій, ярмарків благодійності, інформаційних кампаній. БО проводять регулярні зустрічі з громадськістю, де влада і БО звітують про результати співпраці.

Ефективною формою комунікації БО з владою є електронні платформи. Створення онлайн-ресурсів для комунікації, координації проєктів, обміну інформацією забезпечують прозорість діяльності БО і співпраці з державою.

Взаємодія благодійних організацій з іншими суб'єктами представлена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Взаємодія благодійних організацій з іншими суб'єктами

№	Суб'єкт взаємодії	Суть взаємодії	Приклад
1.	Держава	БО активно співпрацюють із владою для реалізації соціальних проєктів, участі у формуванні політик, здійснення громадського контролю за їх виконанням	Громадські ради, спільні меморандуми чи програми співфінансування
2.	Бізнес	Реалізують партнерські програми у форматі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ)	Фінансування шкільних стипендій, екологічних ініціатив чи гуманітарної допомоги
3.	Громадськість	Залучають громадян до волонтерства, збору пожертв, участі у кампаніях. Служать каналом для комунікації між різними групами суспільства та владою.	Матеріальна допомога громадянам за запитами, донати на різні соціальні потреби громадян

Джерело: особисті дослідження автора

Переваги благодійних організацій як представників громадськості [11]:

- гнучкість і оперативність: БО можуть швидше реагувати на кризові ситуації порівняно з державними структурами;
- довіра громади: БО зазвичай мають високий рівень довіри серед населення, особливо якщо їхня діяльність прозора;
- експертність: БО часто володіють вузькоспеціалізованими знаннями, наприклад, у сфері захисту прав дітей, екології чи охорони здоров'я;
- міжнародна підтримка: БО мають доступ до фінансування та ресурсів міжнародних донорів.

Разом з тим, існують певні виклики у взаємодії з благодійних організацій з органами публічної влади на сучасному етапі. До них відносяться [39]: брак фінансування, юридичні перешкоди, низька активність громадян, бюрократія і недовіра до влади, неефективні комунікаційні зв'язки з владою та ін.

Одним з відчутних бар'єрів ефективної комунікації органів публічної влади і благодійних організацій є нестача ресурсів (особливо фінансових та технічних) для реалізації механізмів взаємодії, інформаційні бар'єри. Організації можуть скептично ставитися до владних ініціатив через попередній негативний досвід. Недостатнє або ускладнене інформування про можливості участі у процесі фінансування різних потреб і громадських ініціатив. Непрозорє інформування, складність доступу до даних, недостатнє використання сучасних технологій.

Варто відзначити приклади успішної комунікації благодійних організацій України і органів влади. Так співпраця благодійників і держави та місцевої влади через програма ООН, де відбувається реалізація гуманітарних програм у співпраці з локальними благодійними організаціями. Програми екологічного та соціального захисту, наприклад створення притулків для бездомних, соціальних центрів чи освітніх програм захисту довкілля. Спільні проєкти в Україні, наприклад допомога ВПО через співпрацю державних структур з благодійними фондами, такими як «Карітас», «Червоний Хрест». Електронні платформи (ProZorro, Продажі), які забезпечують прозорий розподілу ресурсів.

Отже, ефективна комунікація влади з благодійними організаціями дозволяє максимально використати потенціал обох сторін для вирішення суспільно важливих завдань. Створення відкритих і прозорих механізмів взаємодії сприяє довірі, ефективності та сталому розвитку. Комунікація та взаємодія з благодійними організаціями як представниками інтересів і потреб громадськості – це основа ефективного демократичного управління, що дозволяє забезпечити прозорість, довіру та спільне вирішення суспільно важливих завдань. Ефективна комунікація між владою, організаціями та громадськістю створює умови для активного залучення громадян до процесів прийняття рішень і підвищення якості суспільного життя.

1.2. Принципи і модель комунікації та взаємодії органів публічної влади з благодійними організаціями

Ефективна співпраця між владою і благодійними організаціями (БО) базується на дотриманні ключових принципів, які забезпечують прозорість, взаємну довіру та ефективність у досягненні спільних цілей. Ці принципи є основою для сталого розвитку громадянського суспільства та вирішення суспільно значущих питань.

Основні принципами взаємодії публічної влади і благодійних організацій є: прозорість, зворотній зв'язок, повага та взаємна довіра, партнерство та взаємодія, спрямованість на результат, залучення громадськості, комплементарність, соціальна відповідальність (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Принципи взаємодії публічної влади і благодійних організацій

Джерело: особисті дослідження автора

Влада повинна надавати громадським благодійним організаціям вільний доступ до інформації про свою спільну діяльність, рішення та плани. Забезпечується цей доступ через публікації звітів, доступ до відкритих даних, публічні обговорення. Владі важливо враховувати думку громадськості через опитування, консультації, зустрічі та слухання та злучення благодійних організацій до процесу прийняття рішень через обговорення запитів та петицій

громадян. Влада та БО мають відкрито обмінюватися інформацією про свої дії, ресурси та результати співпраці.

Основним принципом взаємодії влади і БО є повага до прав громадян, які представляє благодійна організація. Така взаємодія базується на рівноправності, де влада і БО виступають як партнери. Співпраця має будуватися як рівноправне партнерство, де враховуються інтереси обох сторін, через спільне планування, реалізацію та оцінку проєктів з урахуванням ресурсів і компетенцій влади та БО. Також необхідно забезпечити доступність даних про реалізовані проєкти, фінансування та використання коштів.

Принцип взаємної довіри передбачає співпрацю БО і влади на основі поваги до ролі та місії кожної сторони [14]. Влада повинна визнавати незалежність БО, а благодійні організації мають дотримуватися етичних стандартів у своїй діяльності. Обидві сторони мають відповідально ставитися до виконання своїх зобов'язань. Звітування про використання ресурсів і досягнення результатів повинно бути регулярним і відкритим. Використання ресурсів має бути раціональним і цілеспрямованим, а діяльність повинна бути орієнтованою на досягнення конкретних, вимірюваних результатів, які приносять реальну користь суспільству. Одним з важливих принципів є залучення громадськості, який реалізується через участь громади у плануванні, реалізації та моніторингу спільних проєктів. Також він передбачає залучення до співпраці інших зацікавлених сторін, наприклад бізнесу, міжнародних організацій, місцевих ініціатив.

БО і влада повинні доповнювати одна одну, тобто бути комплементарними [35]. Так, влада надає нормативно-правову та адміністративну підтримку, а благодійні організації – експертні знання, ресурси та гнучкість. Обов'язковою умовою є те, що спільна діяльність має відповідати національному законодавству, міжнародним нормам і стандартам. Спільні проєкти влади і благодійних організацій мають враховувати принципи сталого розвитку, мінімізувати негативний вплив на довкілля та підтримувати соціальну справедливість, бути інноваційними за допомогою використання

сучасних підходів, технологій та методів у спільних проєктах, заохочення до пошуку нових рішень для вирішення соціальних і гуманітарних проблем.

Означені принципи реалізуються через такі комунікаційні форми [48]:

- меморандуми про співпрацю: формалізація домовленостей між владою і БО через підписання угод;
- спільне планування: визначення пріоритетів і розробка стратегій на основі аналізу потреб громади;
- фінансова підтримка: надання владою грантів чи субсидій для реалізації проєктів БО;
- координаційні ради: створення платформ для обговорення і вирішення нагальних питань;
- моніторинг і оцінка: регулярний аналіз ефективності спільних дій та коригування планів.

Реалізації та дотриманню принципів ефективної взаємодії влади і благодійних організацій може завадити бюрократія. Тривалі процедури узгодження можуть сповільнювати реалізацію проєктів. Відсутність прозорості або негативний досвід співпраці може викликати напруженість у процесі співпраці. Також, сучасною проблемою є нерівномірний розподіл ресурсів, так, малі БО часто не отримують належної підтримки через брак інституційного потенціалу. Дотримання принципів співпраці між владою і благодійними організаціями сприяє реалізації суспільно важливих ініціатив, підвищує довіру між сторонами та забезпечує ефективність використання ресурсів. Створення прозорих механізмів і формалізація цих принципів допоможе зробити партнерство максимально продуктивним.

1.3. Модель взаємодії влади і благодійних організацій

Ефективна взаємодія між владою і благодійниками (благодійними організаціями, фондами, приватними донорами) базується на структурованій

моделі, яка враховує інтереси, ресурси та можливості обох сторін [38]. Така модель дозволяє об'єднувати зусилля для вирішення соціальних, гуманітарних.

Основними компонентами моделі взаємодії органів публічної влади і благодійних організацій є її інституційна основа, механізми взаємодії, розподіл впливів і відповідальності, фінансування, прозорість і звітність, інформаційна підтримка і залученість громадськості [27].

Інституційна основа, це перед усім нормативно-правова база – законодавчі акти, що регламентують благодійну діяльність та її підтримку з боку влади. Також до неї входить створення платформ для діалогу (консультативні ради, спільні робочі групи, форуми). Де діалог обов'язково має бути формалізованим через підписання меморандумів, угод або контрактів між владою та благодійниками.

Механізм взаємодії передбачає обмін інформацією між благодійними організаціями і владою. Влада інформує благодійників про потреби громад, плани розвитку, критичні проблеми. Благодійники звітують про свої ініціативи, досягнення, ресурси [16]. Дії влади і організацій мають бути скоординованими через узгодження пріоритетів, розподіл завдань та ресурсів для уникнення дублювання зусиль, через спільне планування, розробку стратегій і програм з урахуванням можливостей кожної сторони.

Розподіл ролей і відповідальності має мати нормативну підтримку. Наприклад, роль влади – надання доступу до інфраструктури (приміщення, транспорт, логістика), сприяння популяризації ініціатив благодійників; роль благодійників – фінансування проєктів, реалізація ініціатив через залучення волонтерів, експертів, ресурсів.

Фінансування передбачає надання владою грантових програм для підтримки благодійної діяльності, субсидій. Благодійники залучають кошти від приватних осіб, бізнесу, міжнародних організацій (фандрейзинг). Також, використовується співфінансування, об'єднання ресурсів для реалізації великих ініціатив.

Прозорість і звітність передбачає спільний контроль влади і благодійників за використанням коштів і досягненням цілей. Постійний моніторинг виконання проєктів та регулярна звітність про хід реалізації проєктів та використання ресурсів перед громадськістю забезпечують прозорість діяльності влади і БО [33].

Влада сприяє висвітленню ініціатив благодійників через державні ЗМІ, проведення семінарів, тренінгів для благодійників з питань законодавства, управління проєктами. Включення громадян у реалізацію проєктів через волонтерство чи обговорення ініціатив, збір пропозицій і коментарів від громадськості для коригування дій забезпечують прихильність громадськості до влади.

Основними етапами реалізації моделі є [10]:

1. Аналіз потреб, який передбачає оцінку проблем, які потребують втручання (соціальні, екологічні, гуманітарні).
2. Визначення ресурсів та можливостей кожної сторони.
3. Розробка програми співпраці, тобто формування чітких цілей, завдань, бюджету та очікуваних результатів.
4. Укладання угод, підписання меморандумів, договорів або інших документів для формалізації співпраці.
5. Реалізація проєктів, виконання узгоджених дій, моніторинг виконання, оперативне вирішення проблем.
6. Оцінка ефективності, тобто аналіз досягнутих результатів, фінансової ефективності та впливу на громаду.
7. Публічне звітування, інформування громадськості про успіхи та плани на майбутнє.

Представлена модель комунікації влади і БО має ряд переваг, а саме [34]: зменшення дублювання зусиль та оптимальне використання ресурсів, відкритий обмін інформацією сприяє довірі; модель дозволяє адаптуватися до потреб конкретного регіону чи ситуації, а спільні проєкти підвищують рівень соціальної стабільності та довіри. Прикладом успішної реалізації моделі є

Програма допомоги внутрішньо переміщеним особам України. Влада надає інформацію про потреби переселенців, забезпечує логістику та приміщення для розміщення, а благодійні організації у свою чергу фінансують закупівлю речей першої необхідності та координують їх розподіл. Таким чином спільними зусиллями забезпечено гуманітарну допомогу тисячам сімей.

Отже, модель взаємодії влади і благодійників базується на партнерстві, координації зусиль, прозорості та залученні громади. Її впровадження дозволяє вирішувати нагальні соціальні проблеми.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1

Взаємодія влади і благодійних організацій є важливим елементом демократичного розвитку суспільства. Вона сприяє прийняттю якісних рішень, підвищенню довіри громадськості до влади, вирішення соціальних, гуманітарних та екологічних проблем суспільства.

Благодійні організації є важливими учасниками громадянського суспільства, які виконують функцію представників громадськості, їх роль розкривається через адвокацію інтересів громади, забезпечення соціальної підтримки, громадський контроль та залученням фінансової, матеріальної та технічної підтримки від держави, громадян, бізнесу чи міжнародних організацій для вирішення нагальних суспільних проблем.

Для забезпечення ефективної комунікації та взаємодії публічної влади і БО необхідно підтримувати прозорість, зворотний зв'язок і участь громадян, а також використовувати сучасні технології для залучення якомога ширшого кола учасників комунікацій (бізнесу, громад, окремих верств населення).

Основними формами взаємодії публічної влади з БО є: інформування громадян через ЗМІ, виступи, промови; консультації; спільні рішення; моніторинг і контроль за виконанням рішень влади; слухання і обговорення; реалізація спільних проєктів.

Каналами комнікації є: ЗМІ (телебачення, радіо), преса та інші періодичні видання, прес-релізи, соціальні мережі, офіційні сайти та портали, особисті зустрічі, інтерв'ю, громадські виступи, мобільні додатки, інтерактивні платформи, гарячі лінії та ін.

Основними проблемами ефективної взаємодії влади з БО на сучасному етапі є: недостатній рівень довіри до влади, бюрократія, низький рівень обізнаності або інтересу до участі у громадських ініціативах, нестача фінансових та технічних ресурсів, інформаційні бар'єри.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

2.1. Аналіз нормативно-правового забезпечення взаємодії влади і благодійних організацій

Нормативно-правове забезпечення взаємодії влади і благодійних організацій, як представників громадськості, в Україні базується на Конституції, законах, підзаконних актах та міжнародних зобов'язаннях [3]. Безпосередньо діяльність благодійних організацій (БО) в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, які визначають порядок створення, функціонування, звітності та ліквідації цих організацій. Законодавство спрямоване на забезпечення правової бази для благодійної діяльності, її прозорості та ефективності. Ключові аспекти нормативно-правового регулювання взаємодії влади і суспільства представлені на рис. 2.1.

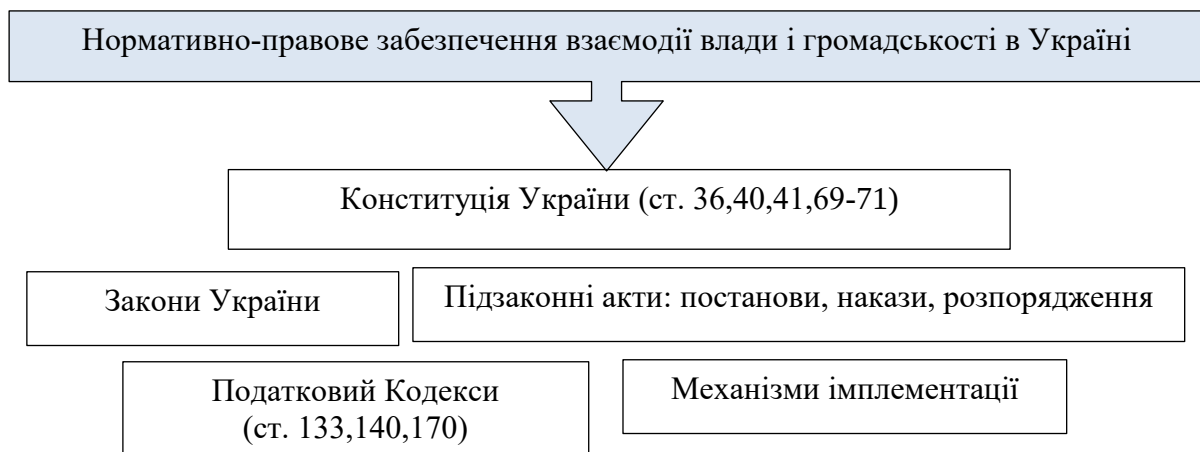

Рис. 2.1. Нормативно-правове забезпечення взаємодії влади і громадськості в Україні

Джерело: особисті дослідження автора

1. Конституція України:

- Стаття 36: Гарантує право громадян на об'єднання в організації для здійснення благодійної діяльності.

- Стаття 40: Забезпечує право направляти звернення до органів влади та отримувати відповіді.

Стаття 41: Забезпечує право власності, у тому числі на передання майна для благодійних цілей.

- Стаття 69-71: Регулює форми безпосередньої демократії.

2. Закони України, а саме:

- Основним законом що регламентує діяльність благодійних організацій є Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012 р.) Ключові положення цього закону передбачають, що благодійна діяльність визначається як добровільна допомога у формі фінансів, майна, послуг чи робіт.

Законом визначені категорії благодійників, до яких відносяться фізичні, юридичні особи та інші суб'єкти. Також, визначено форми благодійної діяльності, а саме: адресна допомога, підтримка соціальних програм, гранти, волонтерська діяльність тощо. В законі зазначено порядок створення благодійних організацій з обов'язковою реєстрацією через Міністерство юстиції або Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Також охарактеризовані особливості податкових пільг для благодійників.

- Закон України «Про громадські об'єднання» (2013 р.), регламентує створення громадських об'єднань з метою благодійності та регулює порядок реєстрації, функціонування та звітності об'єднань.

- Закон України «Про волонтерську діяльність» (2011 р.). Регламентує порядок залучення волонтерів до благодійної діяльності та визначає права та обов'язки волонтерів і організацій, які їх залучають.

- Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом». Встановлює вимоги до фінансового моніторингу діяльності БО для запобігання зловживанням у сфері благодійності.

Закон України «Про гуманітарну допомогу», який регулює ввезення, розподіл та використання гуманітарної допомоги, визначає пільгові умови для ввезення допомоги, зокрема звільнення від митних зборів.

- Закон України «Про звернення громадян», який регулює порядок подання пропозицій, заяв, скарг громадянами та встановлює обов'язок влади розглядати звернення у визначені строки.

- Закон України «Про основи національної безпеки України», який включає положення про роль громадянського суспільства у забезпеченні безпеки.

3. Податковий кодекс України. Регламентує питання оподаткування благодійної діяльності, а саме: стаття 133.4, яка говорить про те, що благодійні організації, внесені до Реєстру неприбуткових установ, звільняються від сплати податку на прибуток; стаття 170.7, яка передбачає податкові пільги для фізичних осіб, які здійснюють благодійні внески; стаття 140.5.9, яка передбачає можливість юридичним особам включати благодійні витрати до складу витрат. Діяльність благодійних організацій визнана Податковим Кодексом як така, що відповідає соціально важливим цілям.

Кримінальний Кодекс, де визначається юридична відповідальність за незаконне використання благодійних пожертв чи гуманітарної допомоги, що передбачає кримінальне покарання

4. Підзаконні акти, а саме, постанови Кабінету Міністрів України (КМУ), які створюють правові основи для функціонування благодійних організацій, їх реєстрації, звітності та підтримки з боку держави.

- Постанова № 382 від 30.03.1998 р., яка встановлює порядок державної реєстрації благодійних організацій та визначає, що реєстрацію здійснюють органи юстиції відповідно до заяви, статуту та інших необхідних документів.

- КМУ впроваджено Єдиний державний реєстр об'єднань громадян та благодійних організацій, який містить інформацію про зареєстровані організації, їх філії та представництва.

- Постанова № 996 від 03.11.2010 р., яка регулює створення громадських рад, які включають представників благодійних організацій. Це забезпечує їхню участь у розробці та моніторингу державних програм, що відповідають соціальним цілям.

- Постанова № 104 від 17.02.2021 р., яка вносить зміни до законодавства щодо прозорості діяльності благодійних організацій та направлена на удосконалення системи взаємодії між благодійниками та державними органами

- Постанова № 209 від 06.03.2022 р., яка скасовує адміністративний збір за реєстрацію благодійних організацій, які займаються допомогою Збройним силам України, постраждалим від війни, та іншими гуманітарними ініціативами.

- Постанова щодо гуманітарної допомоги (1999 р.), яка регулює ввезення, розподіл і використання гуманітарної допомоги, яку часто адмініструють благодійні організації. Забезпечує пільговий режим для таких товарів.

Ці нормативні акти сприяють розвитку благодійної діяльності в Україні та забезпечують правовий захист як благодійників, так і отримувачів допомоги.

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» передбачає порядок створення благодійних організацій з обов'язковою реєстрацією через Міністерство юстиції або Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) [18]. Державна реєстрація благодійних організацій здійснюється також відповідно до положень Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Для реєстрації благодійної організації необхідні такі документи [18]:

- Заява про створення організації
- Статут (установчий документ), де зазначені мета, завдання та порядок діяльності.
- Відомості про засновників.

Після реєстрації благодійна організація вноситься до Єдиного державного реєстру неприбуткових установ. Для отримання статусу неприбуткової організації необхідно подати додаткові документи до податкової служби.

Після отримання статусу благодійна організація має право на податкові пільги: звільнення від податку на прибуток за умови дотримання вимог до використання коштів виключно на благодійні цілі; звільнення від сплати ПДВ при отриманні гуманітарної допомоги, а також податкові пільги для донорів (фізичних і юридичних осіб), які надають благодійні внески.

Всі благодійні організації подають державну звітність, а саме, фінансову звітність про доходи та витрати до податкових органів, звітність про використання гуманітарної допомоги. Також благодійні організації звітують перед Міністерством юстиції, через щорічне подання інформації про діяльність організації. Також, Закон зобов'язує організації публікувати інформацію про свої витрати і джерела фінансування. Тобто оформлювати публічні звіти.

Слід зазначити, що діяльність благодійних організацій в Україні має ряд викликів щодо нормативного регулювання. До них відносяться: складність бюрократичних процедур (так, реєстрація та звітність можуть бути обтяжливими для малих організацій); відсутність чіткого регламенту у деяких аспектах (наприклад, щодо електронних благодійних зборів); ризики використання благодійних організацій для легалізації коштів або ухилення від податків.

Отже, нормативне регулювання діяльності благодійних організацій в Україні створює правові основи для їх функціонування, але потребує подальшого вдосконалення. Впровадження прозорих, зрозумілих і сприятливих умов сприятиме розвитку благодійної діяльності, підвищенню довіри суспільства та залученню додаткових ресурсів для вирішення соціальних проблем.

2.2. Функції та види благодійних організацій

Благодійні організації (БО) відіграють важливу роль у розвитку суспільства, зокрема у вирішенні соціальних, економічних, гуманітарних та екологічних проблем [1]. Їхні функції спрямовані на підтримку найбільш вразливих груп населення та реалізацію проєктів, що відповідають загальним інтересам громади.

Ключові функції благодійних організацій представлені на рис. 2.2.

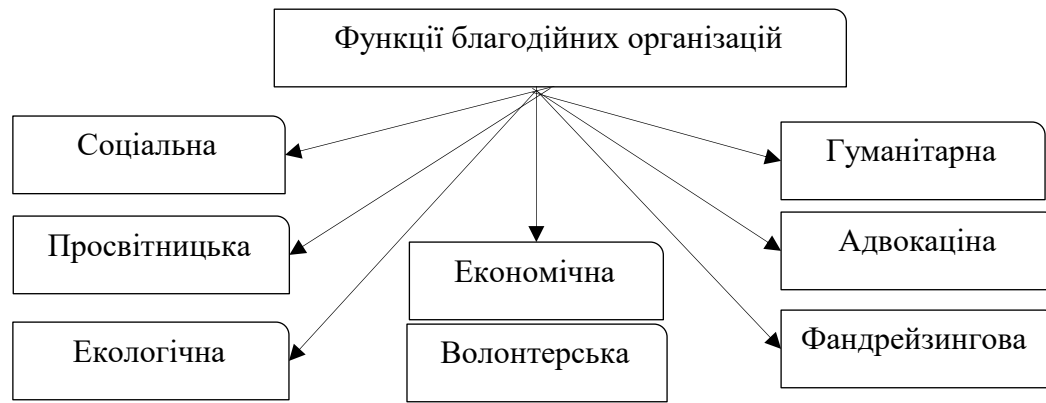

Рис. 2.2. Функції благодійних організацій

Джерело: особисті дослідження автора

1. Соціальна функція. БО надають допомогу вразливим категоріям населення: дітям-сиротам, людям похилого віку, особам з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам (ВПО), організовують програми підтримки для людей у кризових ситуаціях (пандемії, війни, екологічні катастрофи), забезпечують доступ до освіти, медицини, житла та інших базових послуг.

2. Гуманітарна функція. БО Здійснюють гуманітарну допомогу в умовах війни чи стихійних лих (їжа, одяг, ліки), координують розподіл ресурсів серед постраждалих та нужденних.

3. Економічна функція. БО залучають кошти та ресурси для реалізації соціально важливих проєктів, сприяють створенню робочих місць через реалізацію благодійних ініціатив.

4. Просвітницька функція. БО підвищують обізнаність населення про соціальні проблеми через освітні кампанії, проводять тренінги, семінари та консультації для громадян, залучають громадськість до вирішення важливих суспільних проблем.

5. Волонтерська функція. БО координують волонтерський рух, надаючи підтримку людям, які бажають долучитися до допомоги, сприяють формуванню культури взаємодопомоги.

6. Адвокаційна функція. БО представляють інтереси вразливих груп населення перед владою, ініціюють зміни до законодавства з метою вирішення соціальних проблем.

7. Екологічна функція. БО реалізують проєкти, спрямовані на захист довкілля, проводять заходи для боротьби зі зміною клімату, забрудненням води, повітря, ґрунту.

8. Фандрейзингова функція. БО організовують збір коштів, матеріальної допомоги або інших ресурсів для досягнення благодійних цілей, залучають донорів та партнерів до співпраці.

Окрім того, благодійні організації займаються особливі напрямом діяльності, який носить назву кризове реагування. Кризове регулювання передбачає допомогу під час надзвичайних ситуацій (війна, природні катаклізми). Також благодійні організації співпрацюють з різними міжнародними організаціями та використовують міжнародну підтримку, за рахунок участі у проєктах, що фінансуються міжнародними організаціями.

Благодійні організації повинні бути зареєстровані у Єдиному державному реєстрі неприбуткових організацій для отримання пільг і дотримання вимог законодавства. Благодійні організації можуть співпрацювати з державою, бізнесом і міжнародними фондами для реалізації проєктів. Їхня діяльність має бути прозорою, що включає регулярну звітність перед громадськістю та державними органами.

Благодійні організації (БО) класифікуються за формами діяльності, територіальним масштабом та цільовими напрямками [3]. В Україні їх діяльність регулюється Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (№ 5073-VI), що визначає різновиди та особливості їх функціонування. Основні види благодійних організацій представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Види благодійних організацій

№	Ознака	Вид БО	Характеристика БО
1	За правовою формою	Благодійне товариство	Добровільне об'єднання фізичних та/або юридичних осіб. Учасники мають право на участь у діяльності та управлінні організацією
		Благодійна установа	Організація, створена одним або кількома засновниками для досягнення благодійних цілей. Не передбачає членства; управління здійснюється відповідно до статуту
		Благодійний фонд	Неприбуткова організація, заснована фізичними чи юридичними особами для акумулювання майна та його використання на благодійні потреби. Може мати як локальний, так і міжнародний масштаб
2	За територіальним охопленням	Локальні (місцеві)	Діють у межах конкретного регіону, міста чи громади. Приклад: організації, що займаються вирішенням локальних соціальних або екологічних проблем.
		Всеукраїнські	Діяльність охоплює всю територію України. Приклад: «Фонд допомоги Україні», «Фонд Ріната Ахметова»
		Міжнародні	Функціонують у кількох країнах, реалізуючи міжнародні програми допомоги. Приклад: «Червоний Хрест», «Карітас»
3.	За напрямком діяльності	Соціальні	Спрямовані на підтримку вразливих груп населення (сироти, люди з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи). Приклад: організації, які забезпечують харчування чи житло для бездомних.
		Медичні	Підтримують охорону здоров'я через забезпечення ліками, обладнанням, фінансування лікування. Приклад: фонди, що допомагають онкохворим дітям.
		Освітні	Реалізують програми для підтримки освіти, організовують стипендії, тренінги, курси.
		Культурні	Популяризують культуру, мистецтво, національну спадщину
		Екологічні	Спрямовані на захист довкілля, збереження біорізноманіття, боротьбу зі змінами клімату
		Гуманітарні	Надають допомогу під час кризових ситуацій, воєн, стихійних лих.
5	За джерелами фінансування	Приватні	Фінансуються окремими особами або групами Приклад: фонди, створені відомими меценатами.
		Корпоративні	Засновані бізнес-компаніями в межах програм корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Приклад: «Фонд Кока-Кола», «Фонд Метро Кеш енд Керрі»
		Змішані	Отримують кошти з різних джерел: приватних осіб, бізнесу, державних чи міжнародних грантів
6	За способом діяльності	Операційні	Самостійно організовують і проводять благодійні заходи та програми
		Грантодаючі	Фінансують сторонні проєкти, надаючи гранти іншим організаціям або індивідам

Джерело: особисті дослідження автора

Отже, благодійні організації виконують багатофункціональну роль, сприяючи вирішенню нагальних проблем суспільства та покращенню якості життя. Їхня діяльність є невід'ємною частиною розвитку громадянського суспільства, оскільки вони заповнюють прогалини, які держава чи бізнес не завжди можуть вирішити самостійно. Різноманіття видів благодійних організацій дозволяє ефективно вирішувати широкий спектр проблем, від гуманітарної допомоги до екологічних ініціатив. Чітка класифікація та нормативно-правове забезпечення їхньої діяльності в Україні сприяють розвитку цього сектору та зміцненню громадянського суспільства.

2.3. Механізми комунікації органів публічної влади та благодійних організацій

Механізми комунікації та взаємодії органів публічної влади і благодійних організацій – це конкретні інструменти та процеси, які забезпечують практичну реалізацію політики залучення громадян до управління, контролю і прийняття рішень [8]. В Україні такі механізми поділяються на інституційні, правові, технологічні та соціальні, вони взаємозв'язані і складають систему імплементації (рис. 2.3).

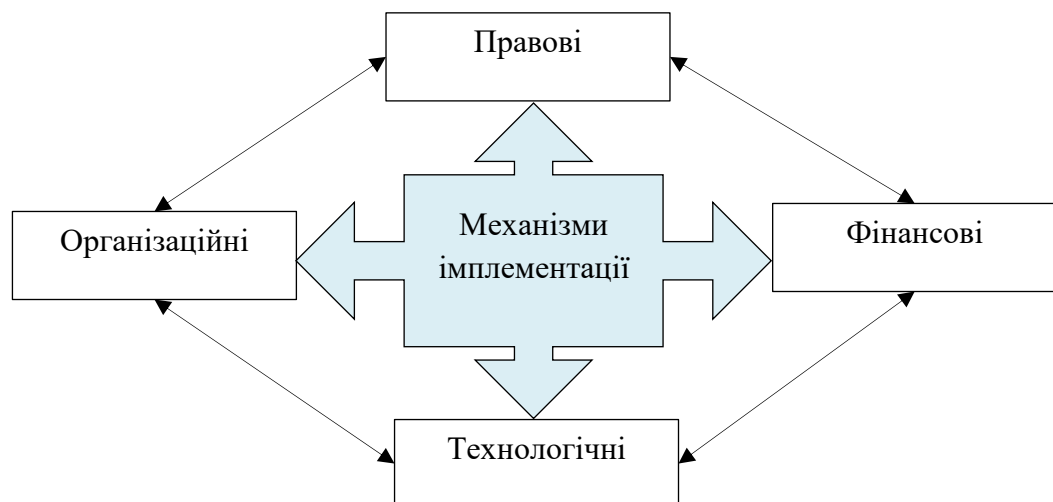

Рис. 2.3. Система імплементації взаємозв'язку влади і ГО

Джерело: особисті дослідження автора

1. *Правові механізми комунікації органів публічної влади і ГО* – це нормативно-правова база, а саме [4]: Закон «Про громадські об'єднання» визначає порядок створення та функціонування ГО, Закон «Про доступ до публічної інформації» регулює право ГО на отримання інформації про діяльність органів влади; рекомендаційні документи: розпорядження та постанови Кабінету Міністрів України (наприклад, Постанова № 996, що регулює порядок консультацій з громадськістю).

До правових механізмів також відноситься інституціоналізація взаємодії, яка реалізується через громадські ради, консультативно-дорадчі органи при міністерствах, місцевих радах тощо, до складу яких входять представники ГО. Також ГО приймають участь у нормотворчості, так ГО долучаються до обговорення проєктів законів і програм розвитку.

2. *Організаційні механізми* – це платформи для діалогу, наприклад консультації з громадськістю, проведення громадських слухань, круглих столів, обговорень проєктів; партнерські угоди, меморандуми про співпрацю, які визначають зобов'язання сторін [11].

До організаційних механізмів також відносяться спільна реалізація проєктів, тобто співпраця у соціальних ініціативах, організація спільних заходів, таких як волонтерські програми чи освітні кампанії та участь у робочих групах, так, ГО долучаються до розробки стратегій розвитку місцевих громад чи програм.

3. *Фінансові механізми* – це державне фінансування, яке відбувається через гранти, субсидії, податкові пільги, громадський бюджет та партнерство з бізнесом [11]. Так, влада виділяє кошти на реалізацію суспільно корисних ініціатив ГО та дозволяє їм отримувати податкові пільги як неприбутковим організаціям. Також, громади разом із ГО, пропонують і голосують за проєкти, що фінансуються місцевими бюджетами. Влада сприяє залученню корпоративних ресурсів через програми корпоративної соціальної відповідальності.

4. *Технологічні механізми* - це електронні сервіси які забезпечують комунікацію влади і БО [10]. Благодійні організації використовують онлайн-консультації для збору пропозицій громадськості щодо проєктів і програм. Інструментами для доступу ГО до інформації про державні фінанси, закупівлі, рішення є офіційні портали відкритих даних. А механізм електронних петицій дозволяє ГО та громадянам ініціювати розгляд пропозицій у владі.

Особливим механізмом ефективної комунікації влади і ГО є моніторинг та оцінка, так, ГО аналізують реалізацію державних програм і політик використовуючи технології громадського контролю. Наприклад, постійне звітування перед громадськістю про досягнення у рамках співпраці з владою. Інструментами оцінки ефективності співпраці є критерії для оцінки успішності ініціатив (кількість виконаних проєктів, реалізованих ініціатив, громадян яким була надана допомога і т.д.) та залучення незалежних експертів до аналізу результатів.

Прикладами успішних механізмів комунікації органів публічної влади і БО в Україні є: громадські ради, які допомагають враховувати думку громадськості при ухваленні рішень на рівні міністерств; громадський бюджет, наприклад, у Києві чи Львові, мешканці разом із ГО обирають проєкти для фінансування; електронна платформа Prozorro, через яку ГО здійснюють моніторинг державних закупівель.

Отже, ефективна співпраця між владою та громадськими організаціями (ГО) сприяє розвитку громадянського суспільства, підвищує прозорість управління та забезпечує врахування інтересів громади в процесі ухвалення рішень. Механізми імплементації такої взаємодії включають правові, організаційні, фінансові та технологічні інструменти. Механізми взаємодії влади та ГО спрямовані на створення ефективного партнерства для розв'язання соціальних, економічних та екологічних викликів. Їх успішна імплементація потребує прозорості, відповідальності та залучення всіх зацікавлених сторін.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2

В Україні дуже часто суспільство та громадські організації стереотипно виступають як опоненти, що відбивається на ефективності їх взаємодії, ГО часто переймають на себе функції які має виконувати держава що соціальних та гуманітарних питань. Тому, саме нормативно правові акти мають чітко врегулювати цю взаємодію. Нормативно-правове забезпечення взаємодії влади і громадськості в Україні регламентується Конституцією України, Законами, Кодексами та підзаконними актами (постановами, наказами, розпорядженнями). Діяльність БО регламентує Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». БО мають бути зареєстрованими через Міністерство юстиції або ЦНАПи у Єдиному державному реєстрі неприбуткових організацій. БО мають право на отримання пільг, а їхня діяльність має бути прозорою, що включає регулярну звітність перед громадськістю та державними органами.

Основними функціями БО є: соціальні (допомого малозабезпеченим), гуманітарна (допомога внутрішньоопереміщеним особам), просвітницька, адвокаційна (представлення інтересів громадян), волонтерська (допомога армії), франдрейзингова (залучення міжнародних організацій до співпраці з владою).

Механізми імплементації взаємодії влади і благодійних організацій – це конкретні інструменти та процеси, які забезпечують практичну реалізацію політики співпраці держави і громадських неурядових організацій до яких відносяться благодійні організації. Ці механізми поділяються на правові, інституційні, технологічні та соціальні, вони взаємозв'язані і складають систему імплементації. До основних механізмів відносяться: консультації з громадськістю, громадські слухання та ініціативи, електроні петиції та звернення, освітні та просвітницькі програми, партнерство. Також, елементом взаємодії влади є врахування громадської думки, побажань і проблем які необхідно вирішувати для коригування політики чи програм, через спільну участь в процесах управління, наприклад у розвитку громад.

РОЗДІЛ 3.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Попри значний потенціал для взаємодії, співпраця між державою та благодійними організаціями (БО) часто стикається з низкою проблем. Ці виклики обмежують ефективність спільної роботи у розв'язанні соціальних, гуманітарних та екологічних проблем.

Нестабільна підтримка з боку держави чи бізнесу може обмежувати масштаб діяльності благодійних організацій. Велика кількість організацій з подібними цілями може створювати конкуренцію за фінансові чи інші ресурси. Проблемою є ускладнені процедури реєстрації, звітності чи отримання грантів, бюрократія та тривалі процедури погодження спільних ініціатив, неповна реалізація законодавчих норм щодо підтримки благодійної діяльності [7].

Низька активність громадськості, недостатній рівень участі населення у діяльності БО та відсутність прозорості та можливості контролювати діяльність, може спричиняти недовіру між владою і благодійниками. Проблемою є і брак у державних службовців знань про специфіку роботи БО.

Основні проблеми співпраці можна розподілити на групи, а саме [25]:

1. Недовіра між сторонами у співпраці з БО. З боку держави, це недостатня довіра до прозорості діяльності благодійних організацій, побоювання щодо нецільового використання коштів. З боку БО, це сумніви щодо чесності та ефективності державного апарату, а також ризик бюрократичного тиску.

2. Бюрократичні перепони. Це складні процедури реєстрації, звітності та отримання державної підтримки, вимоги до документального оформлення, які є обтяжливими для невеликих організацій.

3. Недостатня правова підтримка з боку держави. Це не завжди зрозуміле та детально прописане законодавство про взаємодію держави з благодійними

організаціями та відсутність чітких норм щодо розподілу відповідальності між сторонами.

4. Нерівність у доступі до ресурсів. Так, великі організації отримують більше уваги і фінансування від держави, тоді як невеликі ініціативи часто залишаються без підтримки, існує проблема несправедливого розподілу грантів і субсидій.

5. Низький рівень комунікації, який передбачає відсутність ефективних платформ для регулярного діалогу та обміну інформацією між державними структурами і благодійниками та недостатнє висвітлення успішних прикладів співпраці у ЗМІ.

6. Політизація благодійності. Так, влада може використовувати діяльність благодійних ініціатив у політичних цілях та чинити тиск на незалежні організації.

7. Недостатній рівень фінансової підтримки. Це нестабільне державне фінансування благодійних проєктів та відсутність довгострокових механізмів фінансової підтримки.

8. Корупційні ризики, які проявляються через розподіл державних ресурсів може бути пов'язаний із непрозорими схемами або фаворитизмом.

На даний час, в період військового конфлікту в Україні, благодійні організації, які допомагають військовим і постраждалим, часто стикаються з бюрократичними обмеженнями при ввезенні гуманітарної допомоги. Війна створює критичні потреби в гуманітарній допомозі, яку забезпечують благодійні організації, проте ввезення гуманітарних вантажів під час війни стикається з низкою значних проблем, які обмежують ефективність допомоги і створюють перепони для підтримки постраждалих.

Основними проблемами гуманітарних місій БО під час війни в Україні є [37]:

- порушення домовленостей щодо безпечного проходу гуманітарних конвоїв через зони бойових дій, часто гуманітарні коридори перекриваються ворогом, що блокує надання допомоги постраждалим регіонам;

- затримка вантажів на кордонах, наприклад, у 2022 році багато гуманітарних вантажів залишалися на складах через брак координації між митними службами та державними органами;

- відсутність ресурсів для перевезення, так БО часто стикалися із проблемою доставки вантажів у прифронтові зони через обстріли та мінну небезпеку.

Ключовими проблемами гуманітарної допомоги БО є бюрократичні перепони, навіть для вантажів із гуманітарною допомогою часто вимагають численні документи, що ускладнює та уповільнює ввезення, а вимоги до декларацій, сертифікації товарів або додаткових підтверджень часто змінюються. Логістичні труднощі надання благодійної допомоги через руйнування транспортної інфраструктури, зруйновані дороги, мости та небезпечні зони бойових дій ускладнюють доставку вантажів. Гуманітарні конвої можуть потрапляти під обстріли або блокування. Великою проблемою є і відсутність чіткої взаємодії між державою та благодійниками: немає єдиної централізованої платформи для координації потреб і розподілу гуманітарної допомоги, відсутній реєстр отриманої та розподіленої допомоги, що може призводити до дублювання або нерівномірного розподілу благодійних вантажів. Це провокує корупційні ризики – випадки розкрадання або продажу гуманітарних товарів, що мали безкоштовно надаватися постраждалим, деякі організації не отримують доступу до гуманітарних ресурсів через політичний або адміністративний тиск.

Шляхами вирішення означених проблем взаємодії органів публічної влади і БО є [14]:

1. Впровадження системи відкритих даних для моніторингу спільних ініціатив та регулярне публічне звітування про результати співпраці.

2. Спрощення бюрократичних процедур при наданні благодійної допомоги через автоматизацію процесів реєстрації та звітності діяльності БО на онлайн-платформах.

3. Розширення фінансової підтримки, а саме створення довгострокових програм державного фінансування для підтримки локальних благодійних ініціатив.

4. Створення постійних консультаційних платформ для обговорення потреб і проблем благодійних організацій.

Шляхи вдосконалення комунікації між владою і БО є [47]:

1. Діджиталізація процесів, через створення електронних реєстрів потреб і ініціатив для спрощення координації.

2. Навчання представників влади і БО навичок комунікації, фандрейзингу, управління проєктами.

3. Впровадження спільних систем моніторингу та оцінки ефективності проєктів.

4. Запровадження податкових пільг для благодійників і організацій.

5. Активне залучення міжнародних організацій і донорів для реалізації спільних ініціатив.

6. Стимулювання благодійності завдяки розширенню податкових пільг для благодійників.

5. Вдосконалення системи контролю для забезпечення прозорості діяльності БО.

Вдосконалення механізму взаємодії влади з БО є важливим завданням для забезпечення прозорості, довіри та ефективного управління. Особливо актуальними шляхами вдосконалення комунікації влади і БО в Україні є аспекти пов'язанні з цифровізацією комунікаційного процесу у сфері публічного управління. Розвиток цифрових платформ та інструментів, наприклад таких як “Електронне урядування”, передбачає використання онлайн-платформ для збору пропозицій, потреб, скарг, петицій і зворотного зв'язку від громадян до влади та благодійних організацій. Велику роль в цьому процесі відіграють соціальні мережі. Активна присутність державних органів у соцмережах для оперативного реагування на їхні запити забезпечує ефективну, мобільну та якісну взаємодію з суспільством. Використання цифрових онлайн

технологій забезпечують підвищення прозорості співпраці БО і влади. Наприклад через офіційні портали можна проаналізувати відкриті дані роботи БО. В електронному форматі, зрозумілому для громадян, публікуються звіти, бюджети та плани діяльності БО. Цифровізація взаємодії влади з БО щодо реалізації спільної діяльності забезпечує не лише прозорі процедури, а й громадський моніторинг за тендерами, державними закупівлями і прийняттям ключових рішень. За допомогою інтернет та цифрових технологій відбувається залучення громадян до ухвалення рішень. Наприклад, в онлайн форматі відбуваються громадські слухання, організація обговорень із залученням експертів і представників різних груп населення.

Окрім цифрових технологій, ефективними механізмами комунікації влади і БО є прямі комунікації. Так, консультаційні ради, формування дорадчих органів, до яких входять представники БО, забезпечують пряме залучення громадян до питань забезпечення соціальних і гуманітарних потреб громадськості. Також постійним має бути і зворотній зв'язок, а саме налагодження каналів для оперативного отримання відгуків від громадян, наприклад електронні звернення, петиції.

Величезного значення в забезпеченні ефективної взаємодії влади і БО є дотримання посадовими особами принципів етичної поведінки, відкритості та доброчесності формують довіру до влади [50]. А особливо, виконання обіцянок, даних громадянам, і демонстрація конкретних, реальних результатів допомоги.

Отже, співпраця між державою та благодійними організаціями має величезний потенціал, проте для її ефективності необхідно усунути бюрократичні, правові та комунікаційні бар'єри. Впровадження прозорих механізмів і активізація діалогу сприятимуть побудові довірчих відносин і підвищенню ефективності спільних ініціатив. Для забезпечення ефективної комунікації необхідно вдосконалити митні процедури, посилити координацію та забезпечити прозорість у використанні ресурсів. Благодійні організації разом із державою та міжнародними партнерами повинні працювати над створенням надійної інфраструктури для гуманітарних операцій.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3

Ефективна взаємодія влади і БО є ключовим елементом демократичного суспільства. Основними проблемами на цьому шляху є: нестабільна підтримка з боку держави чи бізнесу, що обмежує масштаб діяльності благодійних організацій; бюрократія та тривалі процедури погодження спільних ініціатив, неповна реалізація законодавчих норм щодо підтримки благодійної діяльності; недовіра держави та суспільства до прозорості діяльності благодійних організацій та побоювання щодо нецільового використання коштів, а боку БО, це сумніви щодо чесності та ефективності державного апарату; відсутність ефективних платформ для регулярного діалогу та обміну інформацією між державними структурами; недостатній рівень фінансової підтримки з боку держави та відсутність довгострокових механізмів фінансової підтримки; політизація благодійності та корупційні ризики пов'язані з непрозорими схемами або фаворитизмом.

Шляхами вирішення означених проблем взаємодії органів публічної влади і БО є: впровадження системи відкритих даних для моніторингу спільних ініціатив та регулярне публічне звітування про результати співпраці; спрощення процедур реєстрації та звітності діяльності БО та створення онлайн-платформ для обговорення потреб і проблем благодійних організацій; розширення фінансової підтримки та створення довгострокових програм державного фінансування; діджиталізація благодійних процесів, через створення електронних реєстрів потреб і ініціатив для спрощення координації між БО та владою; впровадження спільних систем моніторингу та оцінки ефективності проєктів; навчання представників влади і БО навичок комунікації, фандрейзингу, управління проєктами.

Гармонійна співпраця між владою і суспільством можлива лише за умов взаємної відповідальності, відкритості та діалогу. Реалізація зазначених підходів дозволить зміцнити довіру громадян до державних інституцій, підвищити ефективність управління та сприяти сталому розвитку суспільства.

ВИСНОВКИ

1. Головним завданням розвитку сучасної держави є формування ефективної взаємодії органів влади та громадськості в публічній сфері, в тому числі і з благодійними організаціями, які є представниками інтересів та потреб суспільства. Комунікація влади з благодійними організаціями – це процес встановлення, підтримання та розвитку взаємозв'язків між органами публічної влади, окремими особами, суспільством і благодійними організаціями, з метою вирішення соціальних, економічних і гуманітарних проблем. Метою взаємодії є забезпечення відкритого діалогу, врахування інтересів усіх сторін, залучення громадян до ухвалення рішень, що впливають на їхнє життя, та створення довіри до відповідальних інституцій.

2. Діяльність благодійних організацій в Україні регламентує Конституція, Кодекси (податковий, кримінальний), Закони і підзаконні акти. Основним є Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», який передбачає порядок створення благодійних організацій з обов'язковою реєстрацією через Міністерство юстиції у Єдиному державному реєстрі неприбуткових організацій. Діяльність благодійних організацій має бути прозорою, що включає регулярну звітність перед громадськістю та державними органами.

3. До ключових характеристик комунікації та взаємодії влади з громадськими та благодійними організаціями відносяться: зворотній зв'язок, спільна участь в управлінні та спільна діяльність (проекти), довіра, партнерство та прозорість. Елементом взаємодії влади і БО є врахування громадської думки, побажань і проблем які необхідно вирішувати для коригування політики чи програм, через спільну участь в процесах управління, наприклад у розвитку громад.

4. Каналами взаємодії публічної влади і БО є: ЗМІ (телебачення, радіо), преса та інші періодичні видання, прес-релізи, соціальні мережі, офіційні сайти

та портали, особисті зустрічі, інтерв'ю, громадські виступи, мобільні додатки, інтерактивні платформи, гарячі лінії та ін.

5. Формами взаємодії публічної влади з БО є: інформування громадян через ЗМІ, виступи, промови; консультації; спільні рішення; моніторинг і контроль за виконанням рішень влади; слухання і обговорення; реалізація спільних проєктів.

6. Основною функцією благодійних організацій є громадська адвокація, тобто представлення інтересів громадян, забезпечення соціальної та гуманітарної підтримки населення, громадський контроль та мобілізацію ресурсів. Також, благодійні організації займаються залученням фінансової, матеріальної та технічної підтримки від держави, громадян, бізнесу чи міжнародних організацій для вирішення нагальних суспільних проблем.

7. Принципами на яких ґрунтується взаємодія публічної влади і благодійних організацій є: прозорість, зворотній зв'язок, повага та взаємна довіра, партнерство та взаємодія, спрямованість на результат, залучення громадськості, комплементарність, соціальна відповідальність.

8. На основі зазначених принципів будується діяльність благодійних організацій за такими етапами, як: аналіз потреб, який передбачає оцінку проблем, які потребують втручання (соціальні, екологічні, гуманітарні); визначення ресурсів та можливостей БО; розробка програми співпраці БО з державою та бізнес структурами; укладання угод, підписання меморандумів, договорів або інших документів для формалізації співпраці; безпосередньо реалізація проєктів, виконання узгоджених дій, моніторинг виконання, оперативне вирішення проблем та оцінка соціальної, гуманітарної та економічної ефективності досягнутих результатів, через публічне звітування.

9. Благодійні організації мають розгалужену класифікацію, так, за формами вони поділяються на благодійні товариства, установи чи фонди; бувають місцеві, всеукраїнські та міжнародні БО; за напрямком діяльності: екологічні, гуманітарні, медичні, просвітницькі та ін.

10. Механізми комунікації та взаємодії органів публічної влади і ГО поділяються на: інституційні (громадські ради та консультативно-дорадчі органи, що проводять громадські слухання, ініціативи та обговорення); *правові* (електронні петиції, звернення, механізми що забезпечують участь БО в ухваленні рішень влади); *фінансові механізми* (гранти, субсидії, податкові пільги, громадський бюджет та партнерство з влади з БО); технологічні (електронні сервіси які забезпечують комунікацію влади і БО); *соціальні* (освітні та просвітницькі програми, залучення ЗМІ до благодійної діяльності). До *контрольних механізмів комунікації* відносяться громадський контроль, антикорупційні та адвокаційні кампанії, публічне звітування влади і БО.

11. В процесі комунікації та взаємодії між державою та благодійними організаціями (БО) часто виникають проблеми: обмеження масштабування діяльності БО, через нестабільну підтримку держави; бюрократія та тривалі процедури погодження спільних ініціатив; неповна реалізація законодавчих норм щодо підтримки благодійної діяльності; недовіра між сторонами у співпраці з БО; відсутність ефективних платформ для регулярного діалогу та обміну інформацією між державними структурами та БО; політизація благодійності та корупційні ризики.

Основними шляхами вирішення означених проблем взаємодії органів публічної влади і БО є: впровадження системи відкритих даних для моніторингу спільних ініціатив та регулярне публічне звітування про результати співпраці; спрощення бюрократичних процедур при наданні благодійної допомоги через автоматизацію процесів реєстрації та звітності діяльності БО на онлайн-платформах; розширення фінансової підтримки; створення постійних консультаційних платформ для обговорення потреб і проблем благодійних організацій; діджиталізація процесів, через створення електронних реєстрів потреб і ініціатив для спрощення координації; активне залучення міжнародних організацій і донорів для реалізації спільних ініціатив (фандрейзинг), адже БО разом з органами публічного управління повинні працювати над створенням надійної комунікації для гуманітарних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранюк Н. І., Гоза В. М. Вплив керівника на підлеглих як прояв його влади та авторитету. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. 2014. Вип. 1. С. 223–232.
2. Виноградова О. В., Євтушенко Н. О. Групова динаміка та комунікації. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2018. 223 с.
3. Гаєвський Б. А., Ребкало В. А. Культура державного управління: Організаційний аспект [Монографія] К.: Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України, 1998. 144 с
4. Геєць В. М. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. / за ред. А. А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 279 с.
5. Грабар Т. П. PR та анти-PR, Як уберегтися від маніпуляцій [Текст] : [навч. посіб.]. Житомир : ЖДТУ, 2006. 109 с.
6. Гребінь Н. В. Зміст маніпуляції як різновиду прихованого психологічного впливу. Проблеми сучасної психології. 2013. Вип. 21. С. 80–93.
7. Гошовська В. А. Мовна політика в Україні : навч.-метод. матеріали / уклад. А. В. Фоменко, Ю. В. Стрілецька. К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
8. Гошовська В. А. Складові професійного потенціалу державного службовця : навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, І. В. Поліщук ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2015. 52 с
9. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навчальний посібник. Запоріжжя : КПУ, 2013. 168 с.
10. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства: [методичні рекомендації] // Укр. незалеж. центр політ. дослідж. : А. О. Красносільська, М. В. Лациба, А. В. Волошина, В. О. Купрій, Н. М. Чермошенцева, О. Л. Ващук. К. : Агентство «Україна», 2013. 180 с.
11. Іванюта Т. М. Економічна безпека. Навч. пос. Київ: Каравелла, 2017.

256 с.

12. Виноградова О. В., Євтушенко Н. О. Групова динаміка та комунікації. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2018. 223 с.

13. Гаєвський Б. А., Ребкало В. А. Культура державного управління: Організаційний аспект [Монографія] К.: Вид-во Української Академії державного управління при Президентові України, 1998. 144 с.

14. Гордієнко Л. Ю., Шемаєва Л. Г. Адміністративний менеджмент : навч. посібн. Х.: Вид. ХНЕУ, 2006. 212 с.

15. Гошовська В. А., Поліщук І. В. Складові професійного потенціалу державного службовця : навч.-метод. Матеріали ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. К. : НАДУ, 2015. 52 с.

16. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. Х. : Вид-во ХарРІ УАДУ Магістр, 2003. 236 с.

17. Державне управління : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна та ін.; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с.

18. Конституція України. К. : Преса України, 1996. 80 с.

19. Конструктивний діалог між владою та суспільством в Україні : Монограф. / кол. авт. М. М. Іжа, Т. І. Пахомова, З. В. Балабаєва, Ю. В. Євстюніна, Е.В. Мамонтова та ін. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 232 с.

20. Концептуальні засади реформування системи регіонального управління: монографія / М. М. Іжа, З. В. Балабаєва, Т. А. Берегой. Е. В. Мамонтова та ін. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. 212 с.

21. Комунікації в місцевому самоврядуванні: методи, технології, практика : навч. посіб., Авт. кол.: М. М. Іжа, Т. І. Пахомова, Е. В. Мамонтова та ін. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 196 с.

22. Костриця, Н. М., Свистун В. І., Ягупов В. В. Методика навчання студентів спілкування в управлінській діяльності [Текст].К.: Центр навч. л-ри, 2006. 272 с.

23. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009.

24. Манойленко О. В., Строков Є. М., Ткаченко М. О. Управління інноваційними процесами: формування методичного підходу до подолання бар'єрів розвитку. Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: *кол. монографія* / ред.: М. О. Кизим, О. М. Тищенко. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2013. С. 139–158.

25. Мамонтова Е. В., Краснопольська Т. М. Публічна політика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів Одеса, 2019. – 60 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).

26. Менеджмент в державному управлінні: Навчальний посібник / В. П. Петков, О. О. Соломенчук, С. В. Петков / За заг. ред. д-ра юр. наук В. П. Петкова. Запоріжжя: Юридичний ін-т МВС України, 2001. 303 с.

27. Нижник Н. Р. Державний службовець в Україні (пошук моделі) / Нижник Н. Р., Цветков В. В., Леліков Г. І., Крупчан О. Д., Дубенко С. Д., Ткачук П. М., Немировський Я. В. К.: Ін-Юре, 1998. 272 с.

28. Пашко Л. А., Ларіна Н. Б., Загороднюк С. В., Фугель Л. М. Комунікативна взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства як механізм запобігання корупції: Навч.-метод. матеріали; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. К. : НАДУ, 2011. 144 с.

29. Пашко Л. А. Самоменеджмент сучасного керівника-лідера навчального закладу та організатора навчання (дистанційний курс) : навч.-метод. матеріали / Л. А. Пашко ; упоряд. Н. В. Ясько; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. Кваліфікації керів. кадрів. К. : НАДУ, 2015. 44 с.

30. Почепцов, Г. Г. Теорія комунікацій [Текст]. К.: Вид. центр „Київ. ун-т”, 1999. 212 с.

31. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та

ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої. Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. 472 с.

32. Про власність в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/697-12#Text>

33. Про засади запобігання та протидії корупції. Закон України Закон України № 1506 від 11.06.2009 р. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=66921&cat_id=65316

34. Про охорону праці. Закон України .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

35. Про інформацію : Закон України від 1992, № 48, ст.650 (з останніми змінами від 21.03.2023 № 3005). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

36. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 2011, № 32, ст. 314 (з останніми змінами від 13.12.2022 № 2849-IX). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

37. Про звернення громадян : Закон України від 1996, № 47, ст.256 (з останніми змінами від 09.08.2023 № 3302-IX). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text>

38. Про захист персональних даних : Закон України від 2010, № 34, ст. 481(з останніми змінами від № від 22.02.202 № 43585-IX). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

39. Про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 1984, № 51, ст. 1122 (з останніми змінами від 09.05.2024 № 3702-IX). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

40. Про Доктрину інформаційної безпеки України : УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ від 2017, №47. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>

41. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України від 1997, № 49, ст. 299 (з останніми змінами від від 25.04.2019 №

2704-VIII). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text>

42. Про схвалення Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на період до 2025 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1203-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2023-p#Text>

43. Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1155-р. (з останніми змінами від 13.04.2024 № 322-р). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-p#Text>

44. Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1128-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-p#Text>

45. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. // Голос України. 2012. № 70. С. 12.

46. Радевич-Винницький, Я. Етикет і культура спілкування [Текст] / Я. Радевич-Винницький. Л.: Сполом, 2001. 224 с.

47. Vitman K., Dudchenko V. Public administration of economic development in the context of the institutional theory. Baltic Journal of Economic Studies. 2018. Vol. 4, No. 1. P. 139-147.

48. Effective Communication and Public Participation : 2015 MRSC of Washington. All rights reserved. Privacy & Terms [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mrsc.org/Home/Explore-Topics/Governance/Citizen-Participation-andEngagement/Ef>

49. Kormych L. I., Kormych A. I. E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. State and law in the context of globalization: realities and prospects. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019, p. 52-70.

50. McCallin A, Frankson C. The role of the charge nurse manager: a descriptive exploratory study. J Nurs Manag. 2010;18(3), p. 319–325.

51. Якобчук В. П. та ін. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Якобчук. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. – 476 с.